

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Práci předložil(a) student(ka): Pavla MRÁZKOVÁ

Název práce: **Psychohygienu učitele na 1. stupni ZŠ**

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Aneta Boháčová

Předmět hodnocení	Výborné	Velmi dobré	Dobré	Nevyh.
Splnění cíle a rozsahu zadání			X	
Úroveň zpracování teoretické části		X		
Úroveň zpracování analytické části			X	
Projektová a metodologická koncepčnost			X	
Vhodnost použitých metod		X		
Způsob zpracování dat			X	
Správnost, důkladnost vyhodnocení výsledků			X	
Odborná jazyková úroveň		X		
Formální uspořádání a úprava (text, grafy, tabulky)		X		
Práce s odbornou literaturou (citace a odkazy)		X		
Celková odborná úroveň DP			X	
Celkový přínos DP			X	

Doplnění hodnocení, připomínky, dotazy:

Kapitoly teoretické části DP tematicky odpovídají zaměření práce, logicky na sebe navazují a naplňují výchozí cíl DP, jímž je „*zorientovat se v problematice psychohygieny a jejím významu v prevenci syndromu vyhoření*“ (str. 4) v oblasti učitelské profese. Kapitola 5.6 Specifika učitele na 1. stupni základní školy představuje určitý most mezi teoretickými východiskami (stres, burnout-syndrom, psychohygienu v učitelství) a praktickou částí práce, tedy realizovaným výzkumným šetřením. Výzkumná sonda se ubírá cestou kvalitativně-quantitativního výzkumu, metodou kazuistik (případové studie snímané polostrukturovanými rozhovory a „doplňkovým“ pozorováním) a metodou dotazníků, s cílem „*zabývat se aktuálností a možnostmi využití psychohygieny učitelů 1. stupně ZŠ při prevenci syndromu vyhoření a boji s ním*.“ (str. 57) Výzkumná baterie byla provedena v předvýzkumném šetření (nejsou však uvedeny bližší informace, na jakém vzorku apod.). Autorka definovala základní soubor, ovšem výběrový soubor není zřetelně popsán (kolik učitelů z Plzně, kolik z Klatov apod.). Autorka se v případě výběru učitelů pro kvalitativní šetření dopouští nesprávné interpretace ohledně metody výběru souboru, podává ji jako záměrnou metodu – ovšem užitá metoda výběru byla v případě jejího kvalitativního šetření metoda dostupného výběru. Za velmi diskutabilní považuji postavení metodického plánu výzkumu, kdy autorka provádí kvalitativní šetření u konkrétního (dostupného) výběru 3 učitelů, ale dotazník (kvantitativní šetření) probíhá online u náhodně vybraných učitelů (na jiném souboru) – v takovém případě mají výstupy z kvalitativního a kvantitativního šetření malou pravděpodobnost na vzájemné propojení. Interpretace výstupů z kvantitativního šetření považuji za místy zavádějící až zcela nepřesné. [Např. na str. 68 autorka

uvádí, že její výstupy korespondují se studií zveřejněnou v časopise Česká a slovenská psychiatrie, přitom v jejím výběrovém souboru má přítomné projevy vyhoření (jsou tzv. kandidáty vyhoření dle užitého dotazníku) 38 % respondentů a vážné příznaky vyhoření má 16 % respondentů, zatímco ve srovnávané studii mělo přítomné příznaky 15 % a s vážnými příznaky jich bylo jen 3,2 % - nepovažovala bych tyto výstupy za vzájemně korespondující]. Autorka zpracovává kvantitativní data pouze na úrovni popisné statistiky a uchyluje se tak k neověřeným závěrům o rozdílech mezi srovnávanými skupinami učitelů dle věku, délky praxe ad. [Např. na str. 69 autorka uvádí, že k nejohroženějším patří ti nejmladší učitelé ve věku 20-30 let, z nichž 25 % vykázalo stupeň vyhoření – ovšem v kategorii 41-50 let vykázalo úroveň vyhoření 28,6 % (viz str. 68) – přitom bez aplikace testové statistiky nelze ani říci, zda mezi 25 % a 28 % je nějaký významný rozdíl]. Koncepti polostrukturovaného rozhovoru (str. 83) sledující specifické výzkumné oblasti považuji za zdařilou, avšak rozhovory jsou provedeny pouze se třemi respondenty - tak malý vzorek je samozřejmě velmi limitující pro usnášení jakýchkoli závěrů, obzvláště v momentě, kdy byl v této práci označen kvalitativní výzkum za nosný (hlavní metodou), zatímco dotazník (kvantitativní část) za pouze doplňující.

Autorka se pokusila zodpovědět na stanovené výzkumné otázky v kvalitativním šetření, ale vzhledem k malému výběrovému souboru lze vnímat výstupy pouze jako orientační, nikoli poplatné. Dotazník užitý v kvantitativním šetření není propojený s kvalitativní částí (v logice postavení metodické části toho ani nebylo možno dosáhnout). Hypotézy autorka navrhuje až po prezentaci výsledných zjištění a stanovuje je k jejich verifikaci v dalších výzkumech (tj. na autorčiných datech hypotézy ověřovány nebyly). Tento přístup bychom mohli vnímat za možný v případě, že by se autorka pohybovala v exploračním výzkumu, avšak to není případ autorkou provedeného výzkumného šetření – autorka zpracovává téma již známé, s vysokou výzkumnou oporou, tj. očekávali bychom přístup opačný, tj. definovat hypotézy na vstupu.

Po formální a jazykové stránce je práce zpracována na akceptovatelné úrovni, shledáváme občasně chyby v citacích, např. v celé práci nejsou ujednocené přímé citace v textu (např. min. do str. 43 nejsou citace typograficky odlišeny od okolního textu), citace literatury v seznamu literatury obsahují chyby (norma ISO 690 není zcela dodržena). Ve výzkumném šetření byly naplněny základní zásady empirického výzkumu pedagogicko-psychologických jevů, avšak s metodologickými nedostatky (zjm. nepropojení kvantitativního a kvalitativního šetření, malé výběrové vzorky).

V práci oceňuji především logickou strukturu teoretické části práce a koncepti kvalitativního šetření (strukturu rozhovoru), která byla přiléhavě provázána s výzkumnými otázkami a cíli práce.

Můžeme konstatovat, že na teoretické i praktické úrovni bylo uvedených cílů dosaženo v míře akceptovatelné pro doporučení k obhajobě.

Dotazy, které by se mohly stát předmětem obhajoby:

- *Jaké metody psychohygieny učitelé využívají a co jim může pomoci ve zlepšení jejich psychohygieny? (Definujte na základě Vašich výstupů z výzkumného šetření i s ohledem na všeobecná doporučení.)*
- *V jakém ohledu se liší psychohygienu učitele na 1. st ZŠ (její potřeba, forma atd.) od učitelů na vyšších stupních? (Tj. V čem spatřujete specifičnost práce učitele na 1. stupni a tedy možnosti jeho psychohygieny – čím se liší od ostatních učitelů na vyšších stupních?)*

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: dobře

Datum: 25. 5. 2021

oponent práce: Mgr. Aneta Boháčová

Kopie souhlasí s originálem.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra psychologie
Klatovská 51, 306 14 Plzeň 1
P.O.Box 314, tel. 377 686 871